

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Agentura
pro sociální začleňování

Plán vzdálené dílčí podpory

MĚSTO ČELÁKOVICE

Obsah

1	ANALYTICKÁ ČÁST	3
1.1	Výchozí situace	3
1.2	Analýza situace	4
1.2.1	Sociálně vyloučená lokalita v Čelákovících	4
1.2.2	Oblast bydlení.....	4
1.2.3	Bezpečnost	5
1.2.4	Sociální služby.....	6
1.2.5	Zadluženost	6
1.3	Poskytovatelé působící na území města Čelákovic	7
1.3.1	RC Rota	7
1.3.2	Semiramis, z.s.	7
1.3.3	Respondeo.....	7
1.3.4	Prevence rizikového chování dětí a mládeže	7
2	STRATEGICKÁ ČÁST	9
2.1	Harmonogram vzdálené dílčí podpory	10
2.2	Závěr	10

1 ANALYTICKÁ ČÁST

1.1 Výchozí situace

Město Čelákovice na základě jednání s Regionálním centrem střed Agentury pro sociální začleňování (dále jen Agentura) vyslovalo žádost o vzdálenou dílčí podporu, která byla dojednána na 8 měsíců od března do října 2018. V rámci dílčí podpory byly definovány základní oblasti spolupráce, jimiž byla oblast bydlení, komunitní práce a participace, dluhová problematika a bezpečnost. Pozornost byla zaměřena především na lokalitu zvanou Dělnické domky (také tzv. „kolonky“), kterou město v žádosti o spolupráci popsalo jako „mikrolokalitu“ s řadou specifických odlišností od zbytku města, což se v analýze zcela nepotvrdilo. Prioritním tématem byla definována nízká občanská vybavenost lokality technickou infrastrukturou, v lokalitě není vybudován vodovodní řád ani kanalizační stoka, čímž se lokalita vymyká soudobému standardu bydlení. Bylo zjištěno, že se stejným problémem, kdy není území zasítováno veřejnou kanalizací, se potýká i Záluží, úředně spadající pod město Čelákovice. V Dělnických domcích je vyšší podíl romské populace, jsou tam rovněž zastoupeni státní příslušníci Ukrajiny nebo Ukrajinci dlouhodobě pobývající v ČR. Snahu o řešení situace měl v minulosti spolek Dělnické domky, jehož aktivitám předcházely dílčí aktivity jednotlivců z řad obyvatel „kolonky“, nikdy však s větším úspěchem. Město Čelákovice má rovněž zájem na řešení situace.

Město Čelákovice je druhým největším městem na území ORP Brandýs nad Labem – Stará Boleslav a jedná se o obec s pověřeným obecním úřadem. Město Čelákovice leží na levém břehu Labe, v prostoru vymezeném dvěma dálnicemi, dálnicí D10 a dálnicí D11. Od okraje hlavního města Prahy jsou Čelákovice vzdáleny cca 12 km. Strategická poloha v zázemí Prahy je kromě silničního spojení dvěma dálnicemi umocněna ještě polohou na křížení železničních tratí č. 074 Čelákovice – Neratovice a č. 231 Praha – Lysá nad Labem – Kolín. Město vzniklo spojením čtyř původně samostatných obcí Čelákovice, Sedlčánky, Záluží a osady Císařská Kuchyně. K 31. 12. 2017 činil počet obyvatel Čelákovic 12 207 osob.

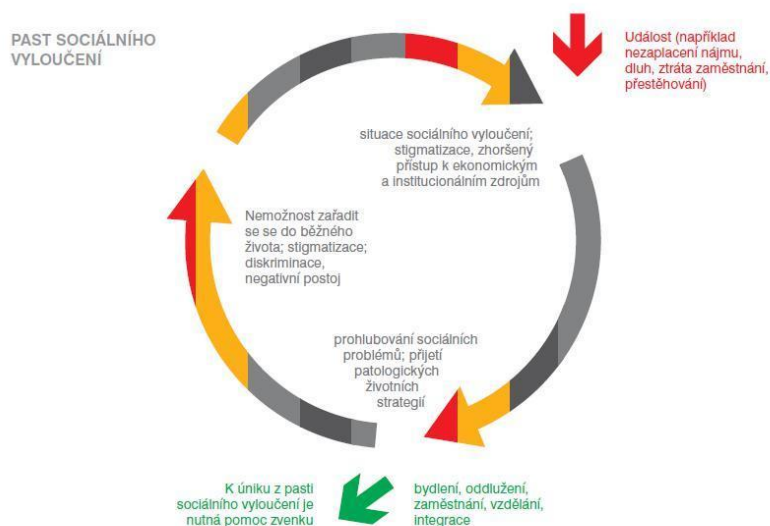

1.2 Analýza situace

1.2.1 Sociálně vyloučená lokalita v Čelákovících

Z hlediska sociálního vyloučení zde nenalezneme „typickou“ vyloučenou lokalitu. Můžeme pouze hovořit o tom, že ve zmíněné lokalitě Dělnických domků je výraznější podíl sociálně i ekonomicky slabšího obyvatelstva. Nejedná se ale o kontinuální koncentraci tohoto typu obyvatel, ve všech případech se zde vyskytují také domy obývané běžnou populací. Romové byli popisováni jako obyvatelé s nestandardním životním stylem, nikdo z dotazovaných nemluvil o konkrétních problémech vyskytujících se v soužití s nimi. Jako znaky sociálního vyloučení lze v této lokalitě částečně vnímat např. prostorové vyloučení, nízkou kvalitu bydlení a špatné hygienické poměry a negativní symbolické vyloučení spojené se stigmatizací jedinců či skupin. Můžeme říci, že stávající stav je dlouhodobý a obyvatelé „kolonky“ se v minulosti opakovaně již cca od roku 2000 prostřednictvím jednotlivých aktivních spoluobčanů snažili situaci zlepšit, ovšem bez větších výsledků.

Obrázek č. 1: Past sociálního vyloučení

1.2.2 Oblast bydlení

V lokalitě Dělnických domků se nachází 8 bytových domů, přičemž každý disponuje 4 (nebo 3) obytnými jednotkami. Podle odhadů zástupců města a dalších aktérů zde žije zhruba

100 osob. Jedná se ale o číslo orientační, je však pravděpodobné, že vzhledem k migraci především v jednom z domků je reálný počet těchto osob proměnlivý. Objekty, respektive obytné jednotky jsou v soukromém vlastnictví. Soukromým majetkem byly domky už od šedesátých let 20. století, kdy je obyvatelům nabídnuly k odkoupení Kovohutě. Pozemky zůstaly Kovohutím, a z toho důvodu byly vedeny jako průmyslová zóna. Kvůli tomu zůstala lokalita bez kanalizace, vodovodu a dalších sítí. Ke změně nedošlo ani v roce 2010, kdy byly pozemky prodány městu. Se změnou vlastníka pozemků, očekávali obyvatelé, že dojde k posunu stavu infrastruktury směrem ke standardům 21. století. Ukázalo se však, že dospět ke kýženému cíli nebude vůbec jednoduché, objevily se problémy s územním plánem, jež komplikovaly územní řízení. Město také poukazovalo na skutečnost, že řada rozhodnutí neleží pouze na něm, že ve hře jsou další významní aktéři, jako je například stavební nebo vodoprávní úřad. Dalším argumentem města je zdůrazňování jeho povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře. V lokalitě Dělnické domky tedy nadále není přijatelným způsobem zajištěna likvidace odpadních vod. Dešťová voda je spolu s odpadní vodou odváděna „kanálky“ umístěnými podél jednotlivých objektů na pozemek sousedící s krajními domky. Jednotlivé domácnosti mají vlastní septiky. Dělnické domky dále nejsou zásobovány pitnou vodou. Obyvatelé musí jako zdroj pitné vody využívat výtokový stojan nedaleko vlakové zastávky. Vodu ze studní je možné používat jako užitkovou. Lokalita postrádá také veřejné osvětlení.

Větší část vlastníků podílů rodinných domků v lokalitě žije, další část svou nemovitost pronajímá. Mezi těmi, kteří nabízejí obytné jednotky k pronájmu, převažují vlastníci, jež podíly zdědili. U starousedlíků bylo zaznamenáno, že jednotliví členové rodiny, vlastní podíly ve více rodinných domcích. Složení obyvatel je tedy velmi různorodé, stejně tak se různí i jejich pohledy na řešení situace ohledně absence kanalizace a vodovodu v lokalitě. Jiný pohled mají starousedlíci z řad majority, jiný lidé, kteří se sem přistěhovali v posledních letech, jinak celou situaci vnímají Romové nebo domácnosti, jež jsou zde pouze v nájmu. Přestože se všechny skupiny shodují, že chybějící kanalizace je velkým problémem, dlouhodobý život v provizoriu, táhnoucí se jednání a nedostatek informací, je zdrojem napětí mezi jednotlivými obyvateli lokality. Oslovení obyvatel většinou nepopisovali sousedské vztahy v lokalitě jako špatné, ale v průběhu rozhovoru vyslovili obavy z jejich zhoršení nebo konstatovali, že v porovnání s minulostí se vztahy v Dělnických domcích zhoršily. Z pohledu obyvatel netransparentní jednání města, které přispívá k tomu, že se vybudování kanalizace stále odkládá nebo dokonce zpochybňuje, začíná v lokalitě docházet k dichotomizaci mezi částí majoritního obyvatelstva a místními Romy, objevuje se dělení na „my“ a „oni“. Přičemž obě strany připisují problematizování vyřešení problémů těm druhým.

1.2.3 Bezpečnost

V obvodním oddělení Policie ČR (dále jen OOP) Čelákovice začal od roku 2013 klesat nárůst trestné činnosti a naopak stoupl procento objasněných trestných činů. Za časový úsek leden až prosinec 2017 dosáhl index kriminality v Čelákovicích hodnoty 131,5, v porovnání s ostatními OOP zaujalo OOP Čelákovice 296. pořadí dle indexu kriminality z celkového počtu 522 OOP. V OOP Brandýs nad Labem – Stará Boleslav byla hodnota indexu kriminality v tomto

období 184,2. V souvislosti s lokalitou Dělnické domky oslovení aktéři nezmiňovali zvýšený nápad trestných činů ani přestupků. Zástupce městské policie neoznačil lokalitu jako rizikové místo, jež by vyžadovalo intenzivnější dohled hlídek strážníků či jiné preventivní opatření jako je například umístění kamery v rámci Městského kamerového dohlížecího systému.

V rámci prevence kriminality je řešena také drogová problematika s cílem předcházet a minimalizovat rizika vzniku drogové závislosti u dětí a mladých lidí nebo pomáhat mladým lidem v krizových životních situacích a na cestě ze závislosti. Ve městě působí v oblasti drogové problematiky organizace Semiramis, z.s., která zde realizuje terénní programy, jejichž prostřednictvím jsou jejich pracovníci v přímém kontaktu s uživateli drog. Podle pracovníků, jež mají čelákovickou drogovou scénu dobře zmapovanou, nelze z jejich pohledu lokalitu Dělnických domků označit jako místo, které by se potýkalo se zvýšenou koncentrací uživatelů drog. Dělnické domky nepatří ani mezi místa nalezů použitých injekčních stříkaček.

V Čelákovících byla v lednu 2015 přijata vyhláška o stanovení míst, na kterých mohou být provozovány loterie a jiné podobné hry. Městská policie pravidelně monitoruje situaci v této oblasti. Podle vyjádření zástupce městské policie není gamblerství problémem obyvatel Dělnických domků.

1.2.4 Sociální služby

V Čelákovících působí několik poskytovatelů sociálních služeb, jejichž cílovou skupinou jsou osoby ohrožené sociálním vyloučením, respektive osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách, osoby v krizi, rodiny s dětmi nebo děti, mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy a osoby bez přístřeší. Tyto organizace realizují svou činnost jak v katastrálním území města, tak i mimo něj - jedná se zpravidla o obce ve správním obvodu města Brandýs nad Labem – Stará Boleslav. Mezi významné poskytovatele sociálních služeb zaměřené na výše jmenované cílové skupiny patří Respondeo, z.s., tato organizace zajišťuje odborné sociální poradenství v rámci občanské poradny. Klíčovým poskytovatelem sociálních služeb a realizátorem programů na podporu rodin s dětmi a komunitní podpory je Rodinné centrum Routa, z.s.. Terénní programy zaměřené na uživatele drog poskytuje Semiramis, z.s..

1.2.5 Zadluženost

Vývoj zadluženosti v Čelákovících v posledních letech kopíroval vývoj v celé České republice. To znamená, že zadlužení obyvatel se zvyšovalo a rostl také počet osob v exekuci. Podle údajů Mapy exekucí¹ byl v roce 2017 v Čelákovících podíl obyvatel v exekuci 8,22 %, což je zhruba o 1,48 p. b. méně, než byl celorepublikový průměr, jenž činil 9,70 %. Porovnání údajů za roky 2017 a 2016 ukazuje, že v Čelákovících došlo ke zvýšení počtu osob v exekuci (+ 2,4 %; + 19 osob) a tím také k nárůstu podílu osob v exekuci (+ 0,19 p. b.). Celkový počet exekucí se

¹ Viz www.mapaexekuci.cz

snížil o 131 exekucí (z 3 944 na 3 813) a klesl tak průměrný počet exekucí na osobu (z 5,0 na 4,7).

Zadlužené osoby či osoby v exekuci se vyskytují i v lokalitě Dělnické domky. Informace o nařízení exekuce lze najít např. v katastru nemovitostí, případně v obchodním rejstříku. Na druhou stranu jsou zaznamenány i minimálně dva případy úspěšného oddlužení. Za osoby v exekuci jsou v lokalitě Dělnických domků obvykle označovány Romové, což podle výše uvedených zdrojů informací neodpovídá realitě.

1.3 Poskytovatelé působící na území města Čelákovic

1.3.1 RC Rouda

Rouda realizuje programy na podporu rodin s dětmi v Čelákovících a okolí. Nabízí pravidelnou rodinnou poradnu, zaměřuje se na vytváření neformální komunitní podpory mezi rodinami, klade důraz na zaměstnanost, rovné příležitosti a sladění pracovního a rodinného života, volnočasové aktivity, pobyty pro rodiny, finanční gramotnost a dluhové poradenství a poradenství při výchově a vzdělávání dětí, doučování dětí, vzdělávací semináře pro dospělé zdravý životní styl atd. Disponuje pověřením pro výkon sociálně-právní ochrany dětí. Od roku 2015 je poskytovatelem sociálně - aktivizační služby pro rodiny s dětmi.

1.3.2 Semiramis, z.s.

Poskytuje služby pro uživatele drog a jejich blízké, a to nejen ve městě Čelákovice, ale i na dalším území ORP Brandýs nad Labem – Stará Boleslav. V rámci terénního programu poskytují pracovníci organizace služby v terénu, jež spočívají ve vyhledávání uživatelů drog metodou oslovování, zajišťují výměnný program, předávají informace o užívání drog se zaměřením na snížení rizik při jejich užívání. Dále poskytují uživatelům drog asistenční služby, poradenství v oblasti zdravotní, sociální a právní. Do Čelákovic dojíždějí pracovníci organizace jednou týdně.

1.3.3 Respondeo

Zajišťuje odborné sociální poradenství v rámci občanské poradny. Občanská poradna Respondeo je pro čelákovické klienty otevřena každou první středu v měsíci mezi 13 - 17 hodinou. Poradenství je poskytováno v mnoha oblastech, nejčastěji se týká rodinných a mezilidských vztahů, občanskoprávních záležitostí, zadlužení nebo pracovněprávních vztahů. Realizaci poradny zajišťuje jedna sociální pracovníce, která v případě potřeby spolupracuje s poradci a právníkem zajištěnými organizací. O poskytovaných službách Respondeo informuje prostřednictvím letáků, webových stránek a facebookového profilu organizace.

1.3.4 Prevence rizikového chování dětí a mládeže

Jedná se o projekt zaměřený na žáky základních škol, jejich pedagogy, na rodiče žáků a na obyvatele města. Projekt zpracovalo PPPK – Pedagogické, psychologické a právní

poradenství Praha 5, do praxe byl zaveden ve školním roce 2016/2017. Jde o kontinuální program zaměřený na výchovu ke zdravému životnímu stylu a rozvoj pozitivního sociálního chování, na vzdělávání pedagogických pracovníků v oblastech diagnostiky a řešení krizového chování, akceptuje významnou roli rodičů a široké rodiny při výchově dětí, nepomíjí všeobecnou prevenci zaměřenou na širší populaci.

Obrázek č. 2: Historický pohled na Dělnické domky

2 STRATEGICKÁ ČÁST

V žádosti o vzdálenou dílčí podporu byla fakticky formulována základní témata spolupráce se zaměřením pozornosti na lokalitu Dělnických domků. V provedené analýze se zcela nepotvrdila všechna specifika, která město této lokalitě v žádosti o spolupráci připisovalo. Oslovenými aktéry byla ve většině případů popsána jako nevyhovující především situace, kdy domky ve zmíněné oblasti nedisponují sítí veřejné kanalizace a vodovodu na pozemku patřící městu. Shodně s tím, označili tento stav za nevyhovující, samotní obyvatelé lokality. Jako varovné se ukazuje riziko rostoucího napětí mezi zdejšími obyvateli. V souvislosti s opakovanou snahou situaci řešit, která ovšem dlouhodobě nevede k uspokojivému výsledku, se mezi obyvateli objevují tendence k tvorbě koalic na základě odlišností v samotné lokalitě. Zároveň se ukázalo, že informace na straně místních vykazují značnou nejednotnost a jsou zkreslené vlivem možné nepřesné interpretace. Za pozitivum lze označit fakt, že oslovení obyvatelé jsou i po opakovaných iniciativách v minulosti aktuálně motivováni situaci společně řešit. I přes obdobné případy nezasíťovaného území kanalizací v jiné části města, je na místě, s ohledem na socioekonomickou skladbu obyvatel „kolonky“, zvážit související možnosti a rizika dalšího postupu.

Za město Čelákovice byla v počátku spolupráce s Agenturou sestavena koordinační skupina o složení uvedeném níže. Při dalším postupu navrhujeme zapojit vedle města i samotné obyvatele Dělnických domků, a to především za účelem svolání fokusní skupiny jako prostoru pro definování jejich potřeb a rovněž za účelem organizace dvou informačních setkání se zástupci města k analýze informací a návrhu řešení.

Složení koordinační skupiny:

Ing. Petr Studnička, PhD.	Místostarosta II města Čelákovice
Hana Machálková	Předsedkyně komise bytové a sociální Rady města Čelákovice
Šárka Čmugrová, DiS.	Referentka odboru pro občanské záležitosti
Ing. Ladislav Grabowski	Ředitel městské policie (do 10.7.2018)
Denis Hýbl	Městská policie (od 11.7.2018)
Bc. Petra Pospíšilová	Koordinátorka projektu Komunitně plánujeme na Brandýsku - MAS střední Polabí, z.s.
Bc. Andrea Pencová, DiS.	Předsedkyně spolku Dělnické domky
Mgr. Veronika Potocká	Lokální konzultantka Agentura pro sociální začleňování

2.1 Harmonogram vzdálené dílčí podpory

Fokusní skupina

V rámci plánu vzdálené podpory navrhujeme v období července 2018 svolat fokusní skupinu s obyvateli Dělnických domků. Cílem skupiny bude sběr informací ze strany místních, definice jejich potřeb a očekávání, možností participace, sjednocení představ o dalším potupu. I přes obdobné aktivity organizované v minulosti Spolkem Dělnické domky zde Agentura nabízí postavení nezávislého moderátora.

1. Informační setkání

Na základě informací sesbíraných na fokusní skupině navrhujeme uspořádat na přelomu srpna a září informační setkání, na kterém kromě účasti obyvatel lokality bude vyžadována účast zástupců města, odpovědných orgánů (např. hygiena, stavební úřad, projektová kancelář) a aktérů s cílem projednat stávající situaci, ujasnit informace všech stran, míru finančního zapojení, ověřit, v jaké fázi je územní plán, varianty projektové dokumentace atd.

Setkání koordinační skupiny

Po prvním informačním setkání Agentura svolá setkání koordinační skupiny, během kterého se společně vyhodnotí stávající situace a projedná se program 2. informačního setkání.

2. Informační setkání

Po vyhodnocení všech proběhlých aktivit se svolá druhé informační setkání, jehož programem bude přednesení možností řešení, přijatelnosti a jejich prioritizace případně doporučení dalšího postupu.

2.2 Závěr

Na základě provedené analýzy byla z pohledu Agentury pro sociální začleňování zjištěna výše popsaná rizika a nedostatky ve zkoumané lokalitě Dělnické domky. Vedle těchto zjištění nutno konstatovat, že oslovení obyvatelé Dělnických domků mají ke svému bydlišti kladný vztah, chtějí ho nadále obývat a zvelebovat ho. Provizorium ohledně kanalizace a vodovodu však zabraňuje dalšímu prohlubování vztahu k místu a spolu s panující nevědomostí posiluje napětí mezi obyvateli samotnými. Ani z pohledu oslovených aktérů, kteří byli z většiny obyvateli města Čelákovice, není lokalita vnímána negativně. Postoj města k řešení situace je proaktivní a představuje důležitou roli v celém procesu.

Pestrost složení obyvatel dána z části širokou věkovou strukturou obyvatel, míšením tzv. starousedlíků a novousedlíků a rozdílným sociálněekonomickým postavením a rizika z toho plynoucí je na místě vzít v úvahu při návrzích řešení. Jako některé negativní důsledky možných řešení je možno považovat např. zadlužení některých jedinců, ohrožení existenční stability či posilování napětí v komunitě. Za rizika plynoucí naopak z dalšího neřešení situace lze považovat např. opouštění starousedlíků, pronajímání domů sociálně vyloučeným, hygienická

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Agentura
pro sociální začleňování

hrozba/epidemie, vznik „opravdové“ sociálně vyloučené lokality se všemi patologiemi. Problematická se jeví nejednotnost informací mezi obyvateli Dělnických domků, nejasnost plánu města a vzrůstající napětí v lokalitě. Tyto tři oblasti navrhuje Agentura k projednání při dalším postupu v rámci harmonogramu vzdálené dílčí podpory města Čelákovice.

Mgr. Veronika Potocká

lokální konzultantka

Regionální centrum Střed

Odbor pro sociální začleňování (Agentura)

tel: 00420 720 982 636

e-mail: potocka.veronika@vlada.cz

Úřad vlády České republiky

nábřeží Edvarda Beneše 4

CZ-118 01 Praha 1

www.vlada.cz

www.socialni-zaclenovani.cz